

มาตรฐานฟาร์มสุกรที่ดี 2

น.สพ. ยุทธ เทียมสุวรรณ
ผู้จัดการฝ่ายวิชาการ บจก. เซ็นทรัลลิส

เนื้อหาฉบับเดือนนี้ออกตรงกับช่วงปีใหม่พอดี จึงขอให้ผู้อ่านทุกท่านประสบแต่ความเจริญก้าวหน้า ราคาปศุสัตว์ดีตลอดปี ไม่มีปัญหา หรือโรคภัยเข้ามาเบียดเบียนทั้งท่าน และสัตว์เลี้ยงในฟาร์ม ความปรารถนานี้มีอาจเป็นจริงได้ หากท่านยังไม่ลงมือสร้างระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ และสร้างมาตรฐานที่ดีให้ฟาร์มตนเองเสียแต่วันนี้ ฉบับที่แล้วได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการแรกไปแล้ว อันได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำดื่ม และการจัดการฟาร์ม ในฉบับนี้จะกล่าวที่เหลือดังต่อไปนี้

5 สุขภาพสัตว์ สำคัญที่สุดคือ การป้องกัน และควบคุมโรค จำเป็นต้องมีมาตรการป้องกัน และทำลายเชื้อโรค โดยอนุญาตให้เข้าเฉพาะยานพาหนะ และบุคคลที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น ต้องมีรั้ว มีประตูปิดกั้นการเข้าออก มีบ่อ หรือมีการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อยานพาหนะก่อนเข้าฟาร์ม มีห้องอาบน้ำ ฟันน้ำยาฆ่าเชื้อ และเปลี่ยนเสื้อผ้าสำหรับบุคคล ภายในฟาร์มต้องมีหลักการปฏิบัติที่ดีด้วยเช่นกัน หมั่นทำความสะอาดอุปกรณ์ โรงเรือน และบริเวณโดยรอบเป็นประจำสม่ำเสมอ มีมาตรการป้องกัน และกำจัดสัตว์พาหะในฟาร์ม ที่สำคัญต้องมีอ่างใส่น้ำยาฆ่าเชื้อจุ่มเท้าที่ทางเข้า-ออกโรงเรือนแต่ละหลัง เพื่อป้องกัน และควบคุมการแพร่ของเชื้อโรคข้ามโรงเรือน

โปรแกรมการให้วัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันโรค เป็นอีกมาตรการสำคัญของการป้องกัน และควบคุมโรคในสุกร ที่จำเป็น เช่น วัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์สุกร วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย และวัคซีนอื่นๆ ตามที่สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มแนะนำ ในปัจจุบันนี้มีหลายชนิดที่ได้รับความนิยม และถือว่าสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน อันได้แก่ วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเทียม วัคซีนป้องกันโรคพัวร์อาร์เอส (PRRS) วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสเซอร์โคซินชนิดที่ 2 วัคซีนป้องกันโรคมีย์โคพลาสมา เป็นต้น โดยวัคซีนจะต้องได้รับการเก็บรักษาที่ถูกต้อง และใช้อย่างถูกวิธี ในช่วงเวลา หรือช่วงอายุที่เหมาะสมร่วมกับโปรแกรมกำจัดพยาธิ ทั้งภายในและภายนอก

ต้องทำการตรวจสอบสุขภาพสุกรเป็นประจำ กรณีพบความผิดปกติ ควรได้รับการตรวจวินิจฉัยโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม สุกรที่ป่วยควรแยกออกจากฝูงสุกรปกติ ให้อยู่ในพื้นที่เป็นสัดส่วนเฉพาะ การบำบัดรักษาโรคต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยต้องมีบันทึกการวินิจฉัย การรักษา ใบบ่งยา หรือใบมอบหมาย รวมถึงฟาร์มต้องจัดทำบันทึกข้อมูลการใช้ยา การรับ-เบิกจ่าย และยาคงเหลืออีกด้วย ยาที่ใช้ในการรักษาก็ควรถูกเก็บ และใช้อย่างเหมาะสมเช่นเดียวกัน ที่สำคัญต้องระวังไม่ให้มีเข็มฉีดยาทกค้างอยู่ในตัวสุกรอย่างเด็ดขาด หากสุกรตายต้องมีการทำลายซากอย่างเหมาะสม ในพื้นที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะ โดยอยู่ห่างไกลจากโรงเรือนเลี้ยง และแหล่งน้ำ กรณีโรคระบาดควรปฏิบัติตาม พรบ. โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

6 สวัสดิภาพสัตว์ เป็นการดูแลสุกรให้อยู่สบาย มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เติบโตได้ตามสายพันธุ์ มีพฤติกรรมตามธรรมชาติ สุกรต้องได้รับอาหารอย่างทั่วถึง ไม่น้อยกว่าวันละ 1 ครั้ง มีน้ำสะอาดให้กินตลอดเวลา อุปกรณ์ที่ให้อาหารและน้ำต้องเพียงพอ เหมาะสมกับขนาดและอายุสุกร รวมถึงต้องมีจำนวนบุคลากรเลี้ยง และจัดพื้นที่เลี้ยงต่อตัวให้เหมาะสมกับจำนวนสุกร (ดูข้อมูลได้จากเดือนที่แล้ว) เพื่อลดความเครียดจากการเลี้ยงหนาแน่นเกินไป ในเรื่องสภาพแวดล้อมควรคำนึงถึงเรื่อง อัตราการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนอากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงอายุ เช่น ลูกสุกรแรกเกิดถึง 3 สัปดาห์ประมาณ 32-35 C สุกรอนุบาล 29-34 C สุกรรุ่น-ขุน 26-30 C สุกรพ่อแม่พันธุ์ 24-30 C อื่นๆ ได้แก่ ความชื้นสัมพัทธ์ประมาณ 50-80% ปริมาณฝุ่นละอองไม่ควรเกิน 10 มก./ลบ.ม. ปริมาณแก๊สแอมโมเนียที่ระดับสูงจากพื้นคอก 20 ซม. ไม่ควรเกิน 20 ppm ที่ระดับ 120 ซม. ไม่ควรเกิน 10 ppm แสงสว่างมีความเข้มข้น 40-80 ลักซ์ และไม่น้อยกว่า 8 ชม./วัน ควรตรวจสอบสวัสดิภาพสุกรอย่างน้อยวันละครั้ง และกรณีที่สุกรเจ็บป่วย หรือพิการ ควรได้รับการรักษาอย่างรีบด่วน กรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรรักษา ให้รีบทำลายทันที เพื่อไม่ให้ทรมาน การเลี้ยง การจับ และขนย้ายสุกรให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครอง และดูแลสวัสดิภาพสุกร

7 สิ่งแวดล้อม ฟาร์มต้องดำเนินการเก็บกวาดมูลสุกร ไม่ให้หมักหมมภายในโรงเรือน อาจนำไปทำปุ๋ย หรือแก๊สชีวภาพ แต่ไม่ควรตากแห้งอยู่ภายในฟาร์ม ส่วนขยะมูลฝอยควรทิ้งในภาชนะที่ปิดสนิท มีวิธีการจัดที่เหมาะสมทั้งขยะปกติ และขยะอันตราย เช่น สารเคมี เชื้อฉีดยา เป็นต้น หากมีสุกรตายในฟาร์ม ให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มว่าจะกำจัด และทำลายซากให้เหมาะสมด้วยวิธีใด ไม่ว่าจะเป็นการฝัง ที่ต้องเลือกบริเวณน้ำท่วมไม่ถึง ไกลแหล่งน้ำให้ฝังลึกจากผิวดินไม่น้อยกว่า 50 ซม. โรยปูนขาว หรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อ กลบและคลุมดินให้แน่นเหนือผิวดินอีก 50 ซม. นอกจากนี้ยังมีวิธีการเผาซากจนหมด และการทิ้งซากในบ่อทิ้งซาก ที่ฟาร์มได้เตรียมไว้อย่างถูกสุขลักษณะแล้วก็ได้ และที่สำคัญฟาร์มสุกรจำเป็นต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงคุณภาพของน้ำทิ้งที่ไม่ก่อให้เกิดกลิ่น ความรำคาญ หรืออันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในบริเวณข้างเคียง ให้ได้มาตรฐานน้ำทิ้งที่เป็นไปตาม ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8 การบันทึกข้อมูล ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการฟาร์ม และที่มีผลต่อสุขภาพ และการควบคุมโรค อันได้แก่ ข้อมูลทะเบียนประวัติสุกร ข้อมูลการสืบพันธุ์ ข้อมูลการนำสุกรเข้า-ออกจากฟาร์ม ข้อมูลการเข้าออกของยานพาหนะและบุคคล ข้อมูลการตรวจสุขภาพ การรักษา การเบิก-ใช้ยา เวชภัณฑ์ วัคซีน และสารเคมีอื่นๆ ข้อมูลการจัดการอาหารสุกร ข้อมูลการตรวจสุขภาพบุคลากรในฟาร์ม เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ต้องมีระบบบันทึกที่สืบค้นได้ง่าย และให้เก็บไว้ตรวจสอบได้อย่างน้อย 3 ปี

